

KYLLÄ KANSA TIETÄÄ? - Kansalaisten käsityksiä vähimmäisturvan tasosta

Kansalaiset pitivät riittävänä vähimmäisturvan tasona sitä tasoa, joka oli lähellä heidän oman taloutensa minimikulutusarviota. Heidän mielestään kohtuullinen kulutus edellyttäisi noin 1,6 kertaisen markkamäärän. Valtaosan mielestä yhteiskunnan tulee edelleen vastata viimesijaisesta taloudellisesta turvasta. Taloudellinen neuvonta katsottiin kannatettavaksi.

Tutkimuksessa on selvitetty kansalaisten näkemyksiä päivittäiseen toimeentuloon tarvittavasta rahamäärästä Kuluttajatutkimuskeskuksen ja Stakesin vähimmäisturvaprojektin yhteydessä vuosina 1997-1998 kerätyn aineiston perusteella. Jatkotutkimus laskelmineen on tarkoitettu palvelemaan kotitalouksien toimeentuloon liittyvää suunnittelu-, päätöksenteko ja neuvontatoimintaa sekä herättämään keskustelua yhteiskunnan ja kotitalouksien työnjaosta elämän aineellisen perustan turvaamisessa.

Käsitykset oman talouden tarvitsemasta rahamäärästä eri kulutustasoilla ovat realistiset

Kansalaisten riittävänä pitämä vähimmäisturvan taso on lähellä heidän oman talouden minimikulutusarviota. Säännöllisten menojen suuruus vaikuttaa arvioon. Esimerkiksi lainanhoitomenot vaikuttivat arvioon enemmän kuin velkojen kokonaismäärä. Kansalaisten mielestä minimitasoa korkeampi kohtuullinen kulutus edellyttäisi noin 1,6-kertaisen markkamäärän ja 2,5-kertainen markkamäärä mahdollistaisi jo ylellisyyskulutuksen. Vastajat olivat yksimielisempiä minimitason markkamäärästä kuin sitä korkeammista kulutustasoista. Kansalaisten riittävänä pitämä keskimääräinen vähimmäisturvan taso ilman asumismenoja oli taloustyyppistä riippuen 13-29 prosenttia korkeampi kuin tutkimusvuoden toimeentulotuen perusosa.

Kulutusasenteissa korostuu vastuullisuus omasta taloudenpidosta

Valtaosa kansalaisista on sitä mieltä, että yhteiskunnan tulee edelleen vastata viimesijaisesta taloudellisesta turvasta. Turvan taso tulee arvioida arkielämän realiteettien ja kulutusmahdollisuuksien pohjalta. Kotitalouden koko- ja ikärakenteen huomioonottava elinvaiheittainen tarkastelu näyttää antavan hyvän pohjan kotitalouksien toimeentuloarvioihin.

Vähimmäisturva on muutakin kuin pelkkä rahamääräinen tuki

Valtaosa tutkimusaineistoon haastatelluista kannatti rahallisen tuen täydentämistä tai osittain korvaamista ostokupongein tai hyödykkein. Ihmisille tulee kuitenkin sallia valinnanvapaus ja ottaa huomioon yksilöllisen tuen tarve.

Taloudellista neuvontaa kannatetaan

Oma vastuu taloudenpidossa on tärkeää. Lähes kaksi kolmesta kannattaa taloudellista neuvontaa. Tulisi etsiä monipuolisia, eri tilanteisiin sopivia keinoja ihmisten aktivoimiseksi ja omaehtoisen toiminnan tukemiseksi. Sosiaalitoimen ja talousneuvonnan yhteistyöllä voitaisiin ehkäistä taloudellisia ongelmia ja edistää niistä selviytymistä.

Lisätietoja: erikoistutkija Leena Aatola, Kuluttajatutkimuskeskus, puh (09) 7726 7712,
leena.aatola@kuluttajatutkimuskeskus.fi

Tilaukset: Julkaisua "Kyllä kansa tietää? Kansalaisten käsityksiä vähimmäisturvan tasosta", Aatola, Leena, Työselosteita ja esitelmää 64/2001 voi tilata Kuluttajatutkimuskeskuksesta, PL 5, 00530 Helsinki, puh. (09) 7726 7718, eija.niiranen@kuluttajatutkimuskeskus.fi – Julkaisu maksaa 8.40 €.